

Oslo 19.3.2014

Arkitektnotat – No.12

2013 01 VÅLER KIRKE

Prosjekt for den gamle kirketomten

Bakgrunn:

VKF, v. Sevat Lappegaard og Byggekomitee v. Lande/Vinje, har bedt oss om å lage en redegjørelse i forbindelse med branntomten. Vi har arbeidet litt videre med spørsmålene vi er bedt om å belyse og kommer her med våre foreløpige betraktninger til dere.

Dette minnesmerket var også tenkt å kunne ha ute-kirke funksjoner samt kunne benyttes til utendørs konserter med mer.

Branntomten og konkurranseutkastet:

Branntomten for den gamle kirken har en avgjørende betydning for hvordan vinnerutkastet for den nye kirken er løst. Det er svært viktig for løsningen av den nye kirken, og kirkegårdsanlegget som helhet, at branntomten utvikles til et ferdig anlegg som står i en helhetlig sammenheng med den nye kirken som nå er under oppføring.

I konkurranseutkastet legges det til grunn at branntomten skal opparbeides som et minnesmerke over den gamle kirken. Dette minnesmerket var også tenkt å kunne ha ute-kirke funksjoner samt og til utendørs konserter med mer. For at historien til stedet skal være både synlig og lett leselig legger løsningen til grunn å mure opp en natursteinsmur som markerer nøyaktig hvor fotavtrykket til den gamle kirken sto. Et nytt utealter er foreslått plassert hvor det befant seg i den gamle kirken, og inngangen er markert med en enkel portal med slektskap til den nye kirken. Den nye kirken er sirlig plassert slik at den gamle og den nye inngangen ligger i samme akse, noe som vil underbygge klarhet og monumentalitet i hele kirkegårdsanlegget.

Utførelse av anlegget:

Anlegget er planlagt med en enkel utførelse, som etter vårt synspunkt, bør egne seg godt for dugnadsutførelse.

1. Arbeidene vil måtte starte med å rense den gamle branntomten for stein og sand. I denne sammenhengen er det viktig å ivareta hjørnepunktene på fotavtrykket slik at oppmuringen blir riktig.
2. Vi har videre foreslått at det sjaktes ut og pukkes en enkel grøft med murens bredde hvor muren skal stå. Det bør åpnes for at vann kan ledes ut av pukksjiktet.
3. Oppå pukken foreslår vi at det støpes en enkelt armert betongsåle horisontalt i nivå like under det ferdige terrenget rundt. Fra denne sålen starter muringen av minnelundens mur.

4. Muren er satt til 1000mm høyde og 900mm bredde/tykkelse. Dimensjonene er viktige for at anlegget skal kunne forholde seg til den nye kirken på en fin og selvstendig måte.
5. Det er foreslått å avslutte hele muren med en klippet skifer med en liten dryppnese ut fra muren. Dette vil bidra til å beskytte muren men også gjøre den mer behagelig å sitte på. Skiferen mørtles fast til muren. Muren og skiferen føres gjennom og forbi de to inngangene til lunden, men senkes da ned til innvendig gulvnivå.
6. Det settes brostein av grå granitt inne i fotavtrykket til minnelunden. Brosteinen settes på vanlig måte i sand.

Steinkvalitet:

Lokale krefter foreslår muligheten av å få tak i lokal stein til arbeidene. Dette vil være utmerket. Fortrinnsvis vil det være ønskelig med stein i gråtoner fremfor rød-toner. For å få best mulig økonomi i stein til gulvet kan brostein kjøpes fra asia, for eksempel lys grå granitt fra India. Størrelse 100x100mm, eller 200x200mm hugget. Skifer bør være i gråtoner og med klippede kanter, ikke skåret som vil gi for moderne asosiasjoner.

Mørtlet stinmur, her fra Sola ruinkirke.

Alter og eventuelt en utendørs døpefont foreslås utført i betong, hvilket vil være rimelig og holdbart. Dette vil også kunne bli fine moderne elementer sett i sammenheng med resten av minnelunden.

Dugnad:

Anleggets enkle teknikker og materialer bør være velegnet for dugnadsarbeid, eventuelt under veiledning av kyndig person/bas i steinmiljøet. Det er beskjedne løftehøyder og enkel transport av masser til og fra byggeområdet. Anlegget er på ingen måte i konflikt med byggeplassen til

den nye kirken. En dugnadsinnsats vil også være i tråd med intensjonen i konkurranseutkastet om å få lokalmiljøet med i å reise det nye kirkegårdsanlegget.

Tårn:

Det har blitt oss forespurt om vi kan studere et eventuelt tårn og klokkespill i forbindelse med minnelunden. Som arkitekt for prosjektet er jeg positiv til dette. Det vil være mulig å etablere et klokketårn, stort eller lite, i forbindelse med minnelunden. Jeg vil allikevel legge til at det arkitektonisk sett ikke nødvendigvis vil styrke anlegget. Gjort på riktig måte vil det heller ikke svekke anlegget. Det som allikevel blir sentralt er at et eventuelt tårn ses i sammenheng med den nye kirken og oppføres i samme materialer som denne. Et tårn, vil ikke i samme grad som minnelunden for øvrig, egne seg for dugnadsarbeid. Det blir dermed viktig å legge til grunn et troverdig budsjett for et tårn, anslagsvis 400-600.000,- foreløpig.

Et nytt klokketårn vil også kunne influere på dugnadsarbeidene om det kommer i inngrep med murene. Vi foreslår derfor at et tårn enten settes fritt inne i fotavtrykket, eller like på utsiden av kirkemurene, men ikke i konflikt med graver selvsagt.

Portal:

Jeg har stor forståelse av at det er ønskelig med en vertikal markering på minnelunden. Jeg mener det er riktig å lage et nytt element som markerer stedet sett fra innfartsveien til sentrum. Jeg er primært opptatt av portalen som markerer inngangen kan reises. Denne har en viktig funksjon, både med å markere den historiske inngangsposisjonen, men også for å gi et hint om den nye kirken som ligger lengre bak. Portalen setter også aksene og perspektivet som alle skal orientere seg etter i det de går inn og ut av både den gamle og nye kirken. Jeg tror at portalen er et element som vil være sterkt nok i seg selv til å lage en verdig og monumental ramme om den gamle kirken.

Belysning:

Selv om tiltakene dere ønsker å iverksette nå sikkert skal gjennomføres innen en nøktern ramme, vil jeg oppfordre til at det legges ned trekkerør med kabel for kobling av fremtidig belysning. Fremtidig belysning av minnelundsmurene vil gi hele kirkegårdsanlegget en fin og stemningsfull effekt.

Kostnader:

I kalkylen fra forprosjektet er minnelunden estimert til en kostnad på 1.064.000,- eks. mva. Nå har det gått litt tid siden den gang så man må ta høyde for konsumprisindeksen. Man kan se de ulike kostnadene under. Estimater er basert på at alle tjenestene er innkjøpt. Jeg har utarbeidet et eksemplifisert prisestimat nederst som synliggjør et uforpliktende prisbilde på hva opparbeidingen kan koste med dugnadsinnsats.

Rekonstruere eksisterende Kirke

Demontering og rensing av stein i eksisterende kirkemur for ombruk.	lm	96	1 000	96 000
Utgraving og etablering av såle / betong	lm	99	1 500	148 500
Oppmuring med lokal stein i 1,5m høyde og 90cm bredde	lm	99	5 000	495 000
Uttrauing, 250mm (forutsatt bruk av enkel maskin og ikke store stein)	m ²	294	170	49 980
Fiberduk	m ²	294	30	8 820
Bærelag 100mm, vellgradert	m ²	294	105	30 870
Settelag av sand 50mm,	m ²	294	100	29 400
Steinsetting med stor brostein.	m ²	294	700	205 800

Rekonstruere eksisterende Kirke basert på dugnad

Demontering og rensing av stein i eksisterende kirkemur for ombruk.	lm	96	x	10 000
Utgraving og etablering av såle / betong	lm	99	x	50 000
Oppmuring med lokal stein i 1,5m høyde og 90cm bredde	lm	99	x	50 000
Uttrauing, 250mm (forutsatt bruk av enkel maskin og ikke store stein)	m ²	294	x	10 000
Fiberduk	m ²	294	x	8 000
Bærelag 100mm, vellgradert	m ²	294	x	20 000
Settelag av sand 50mm,	m ²	294	x	20 000
Steinsetting med stor brostein.	m ²	294	x	100 000

Et dugnadsprosjekt vil dermed kunne anslås til en kostnad på 268.000,-. Dette må vurderes nærmere i samråd med dugnadskomite.

En eventuell portal bør bygges av entreprenør. Det samme gjelder for et nytt tårn. Portalen er i forprosjektet estimert til 250.000,- helt ferdig med fundament. Et tårn estimeres foreløpig til 600.000,-.

En viktig del i forbindelse med minnelunden er vandringen, i form av en steinsatt sti, ned til den nye kirken. Stien skal forbinde utekirken og den nye kirken. Denne er i forprosjektet kalkulert til 176.000,-. Med en forenkling vil denne også trolig la seg gjennomføre for 80.000,- ved dugnadsinnsats.

Oppsummering:

Det er som sagt veldig positivt for prosjektet at man nå vurderer å gå i gang med minnelunden. Vi vil si at prosjektet bør kunne gjennomføres på dugnad. Inngangsportal vil være det viktigste elementet nå for skape en helhet i anlegget. Et klokketårn vil være mulig å få til og jeg legger ved noen foreløpige skisser på dette. Vi kan videreutvikle et eventuelt tårn etter nærmere innspill fra VKF om dette ønskes ytterligere utdypet. Primært vil jeg ønske å anbefale at VKF anvender disse midlene på realisering av portalen.

Jeg vil også anbefale alle å ta en titt igjen på modellen som viser ganske godt hvordan portal, natursteinsmur og kirkebygg vil kunne fungere sammen til slutt som en helhetlig monumental komposisjon i et samlet anlegg.

Med vennlig hilsen

Espen Surnevik

